

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 855/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Brázdilom, Trhová 1, Zvolen, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 521/2013 z 5. apríla 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Brázdilom, Trhová 1, Zvolen, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 521/2013 z 5. apríla 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 22 C 100/2007 v procesnom postavení navrhovateľa, ktorý sa návrhom doručeným okresnému súdu 5. júna 2007 domáhal od odporcu (MetLife Amslico poisťovňa, a. s.) zaplata sumy 46 471,49 € spolu s úrokom z omeškania 13 % ročne zo sumy 46 471,49 € od 1. decembra 2005 do 31. decembra 2005 a s úrokom z omeškania 7 % ročne zo sumy 46 471,49 € od 1. januára 2006 až do zaplata.

Sťažovateľ svoj návrh odôvodnil tým, že 20. septembra 2004 bola medzi odporcom a nebohým [REDACTED] uzavretá zmluva o investičnom životnom poistení, v ktorej boli navrhovateľ spoločne s otcom nebohého určení ako osoby oprávnené na plnenie pre prípad vzniku poistnej udalosti v pomere 70 % a 30 %. Navrhovateľ po smrti poistenca vyzval odporcu listami z 19. apríla 2005 a 6. februára 2006 na predmetné plnenie, avšak odporca plniť odmietol.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 22 C 100/2007 z 25. marca 2007 bol návrh sťažovateľa zamietnutý a konanie v časti návrhu týkajúceho sa úroku z omeškania bolo zastavené. Označené rozhodnutie prvostupňového súdu bolo na základe sťažovateľom podaného odvolania potvrdené ako vecne správne napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Sťažovateľ namieta, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, a to tým, že krajský súd sa podrobnejšie vysporiadal s obranou odporcu ako s argumentmi, ktoré predostrel on sám.

Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sťažovateľ odôvodňuje „*odňatím možnosti konať pred súdom*“, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci, keďže krajský súd použil na zistený skutkový stav nesprávnu

hmotnoprávnu normu. Podľa sťažovateľa „predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu v mojej veci nie je dostatočne právne zdôvodnené, nevysporiava sa s tvrdeniami a námietkami navrhovateľa vznesenými už v rámci prvostupňového konania, ako ani v odvolaní. Konkrétne s námietkami v mojom odvolaní z 5. 8. 2013, ako aj napr. s podstatnou skutočnosťou, že pokiaľ by bol odporca o existencii množného poistenia vedel, poistnú zmluvu by neuzavrel. Súd podrobnejšie nezdôvodnil prečo mala byť táto skutočnosť rozhodujúca pre uzavretie poistnej zmluvy. V tejto časti odôvodnenia je rozsudok tiež nepreskúmateľný. V neposlednom rade odvolací súd nevzal do úvahy pri rozhodovaní právne názory a závery totožného súdu - Krajského súdu Bratislava v iných skorších právnych veciach skutkovo totožných, konkrétne rozhodnutia č. 5 Co/305/2003-102, 5 Co/368/2010 a najmä aj Uznesenie Ústavného súdu SR č. II. ÚS 855/2014-19.“.

V nadväznosti na princíp legitímneho očakávania účastníka konania sťažovateľ namieta, že krajský súd sa v jeho veci odchýlil od právnych názorov obsiahnutých v jeho skorších rozhodnutiach (rozsudky krajského súdu sp. zn. 5 Co 305/2009 z 29. septembra 2009 a sp. zn. 5 Co 368/2010 z 26. júla 2011). V tejto súvislosti ďalej zdôrazňuje, že «Nie je možné, aby o rovnakých/podobných veciach rovnaký súd skôr rozhodoval v prospech návrhu, ale teraz v mojom prípade bol návrh zamietnutý. Práva istota a predvídateľnosť práva je tým vo vzťahu k účastníkovi konania porušená. Nesprávne a od iných predošlých rozhodnutí odlišné právne posúdenie odvolacím súdom (obdobne ako aj prvostupňovým súdom) spočíva najmä v nesprávnej aplikácii a aj interpretácii § 49a OZ o dovolaní sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorý bol pre hmotnoprávne posúdenie nároku na plnenie vo veci samej zásadný. Súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že „predmetná poistná zmluva bola uzavretá poisteným na základe ľsti t. j. úmyselným uvedením odporcu do omylu na tom skutkovom základe, že pri kontraktácii poistený nepravdivo odpovedal na otázku či má uzavretú alebo prijal návrh na uzavretiu životného poistenia v inej poisťovni.“ My sme naopak v priebehu konania dôvodili, že OZ v súvislosti s uvedením nepravdivých informácií pri uzavieraní poistnej zmluvy spája možné sankcie, ktoré vyplývajú výlučne z § 798 a z § 802 ods. 1, 2 OZ (ako špeciálnej právnej úpravy vo vzťahu k všeobecným ustanoveniam o neplatnosti právnych úkonov, ktoré majú povahu všeobecnú) v podobe: a/ primeraného zníženia poistného plnenia, b/ odstúpenia poistiteľa

od poistnej zmluvy počas jej trvania až do jej zániku, c/ odmietnutia poistného plnenia. K zániku poistného vzťahu založeného poistnou zmluvou došlo úmrtím poisteného a zároveň tým oprávneným z poistnej zmluvy vznikol nárok za zmluvných podmienok navrhnutých odporcom a akceptovaných nebohým na poistné plnenie. Odporca mohol využiť a uplatniť v nadväznosti na nepravdivé údaje jedine sankcie za porušenie informačnej povinnosti poisteného v podobe uplatnenia sankcie uvedenej v bode a/ alebo c/. Uplatniť sankciu za porušenie informačnej povinnosti v bode c/ by však právne konformným spôsobom odporca mohol uplatniť len za predpokladu, že by existoval kauzálny nexus medzi porušením informačnej povinnosti v časti zamlčania existencie ďalších poistných zmlúv (čo právna úprava nezakazuje, ale dovoľuje ako tzv. množné poistenie) a poistnou udalosťou t. j. smrťou poisteného.».

Podľa sťažovateľa krajský súd nesprávne aplikoval § 49a a § 40 Občianskeho zákonníka, a to v súvislosti s otázkami, či

- sa možno dovolať relatívnej neplatnosti zmluvy o investičnom životnom poistení po jej zániku tak, ako to urobil odporca,
- existencia viacerých poistných vzťahov mohla založiť dôvod dovolania sa relatívnej neplatnosti zmluvy o investičnom životnom poistení spätne,
- sa odporca mohol dovolať relatívnej neplatnosti zmluvy o investičnom životnom poistení spätne,
- sa odporca mohol účinne dovolať relatívnej neplatnosti zmluvy o investičnom životnom poistení právnym úkonom urobeným len voči právnemu zástupcovi navrhovateľa (ďalej len „štvrtá otázka“).

V súvislosti so štvrtou otázkou sťažovateľ zdôrazňuje, že právny zástupca navrhovateľa mal v konaní pred všeobecnými súdmi udelenú plnú moc v súlade s § 25 Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto procesné zastúpenie nemohlo pokrývať aj účinné prijatie hmotnoprávneho úkonu poisťovateľa, akým bol právny úkon dovolania sa relatívnej neplatnosti podľa § 49a a § 40 Občianskeho zákonníka. Táto skutočnosť nie je podľa sťažovateľa krajským súdom dostatočne vyhodnotená.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. 14 Co/521/2013-399 zo dňa 5. 4. 2016 bolo porušené ústavné právo sťažovateľa garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. 14 Co/521/2013-399 zo dňa 5. 4. 2016 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd Bratislava je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 363,80 EUR na účet jeho právneho zástupcu, advokáta JUDr. Jozefa Brázdila...“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o podanej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania zistil, že sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu prostredníctvom okresného súdu 29. júna 2016 dovolanie, o ktorom najvyšší súd do dňa predbežného prerokovania sťažnosti nerozhodol.

Pri posudzovaní sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorej uplatnenie nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V okolnostiach prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 467/2013).

Ústavný súd pripomína, že aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa uplatnením zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2016